

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΟΙΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ΟΠΩΣ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Αρχαιοκλίτα είναι τα ρήματα που κλίνονται όπως στην αρχαία ελληνική γλώσσα. Χρησιμοποιούμε δηλαδή και σήμερα κάποιους τύπους από τα αρχαία ελληνικά. Η κλίση αυτή λέγεται **λόγια**.

Τέτοια ρήματα είναι:

- ✓ το **βαίνω** και τα σύνθετά του (συμβαίνω, αποβαίνω)
- ✓ το **άγω** και τα σύνθετά του (διάγω, εξάγω, παράγω)
- ✓ το **λαμβάνω** και τα σύνθετά του (συλλαμβάνω, απολαμβάνω)
- ✓ το **δεικνύομαι** και τα σύνθετά του (επιδεικνύομαι, αποδεικνύομαι)

Στα παραπάνω ρήματα οι τύποι που παίρνουμε από τα αρχαία ελληνικά είναι κυρίως το γ' ενικό και πληθυντικό αορίστου (συνέβη / συνέβησαν, συνελήφθη / συνελήφθησαν, απεδείχθη / απεδείχθησαν).

Τύπους από την αρχαία ελληνική συναντούμε και στην κλίση:

- ✓ των ρημάτων β' συζυγίας α' (εγγυώμαι, εξαρτώμαι)
- ✓ των ρημάτων β' συζυγίας β' τάξης (θεωρούμαι, στερούμαι)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Ενεστώτας:	συμβαίνει	εισάγω	Ενεστώτας:	αποδεικνύω	συλλαμβάνω
Παρατατικός:	συνέβαινε	εισήγα	Παρατατικός:	απεδείκνυα	συλλάμβανα
Αόριστος:	συνέβη	εισήγαγα	Αόριστος:	απέδειξα	συνέλαβα
Εξ. Μέλλοντας:	θα συμβαίνει	θα εισάγω	Εξ. Μέλλοντας:	θα αποδεικνύω	θα συλλαμβάνω
Στ. Μέλλοντας:	θα συμβεί	θα εισαγάγω	Στ. Μέλλοντας:	θα αποδείξω	θα συλλάβω
Παρακείμενος:	έχει συμβεί	έχω εισαγάγει	Παρακείμενος:	έχω αποδείξει	έχω συλλάβει
Υπερσυντέλικος:	είχε συμβεί	είχα εισαγάγει	Υπερσυντέλικος:	είχα αποδείξει	είχα συλλάβει
Συντ. Μέλλοντας:	θα έχει συμβεί	θα έχω εισαγάγει	Συντ. Μέλλοντας:	θα έχω αποδείξει	θα έχω συλλάβει

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Ενεστώτας:	εισάγομαι	αποδεικνύομαι	Ενεστώτας:	συλλαμβάνομαι
Παρατατικός:	εισαγόμουν	αποδεικνύομουν	Παρατατικός:	συλλαμβανόμουν
Αόριστος:	εισήχθη / εισήχθηκα	αποδείχθηκα / απεδείχθην	Αόριστος:	συνελήφθην
Εξ. Μέλλοντας:	θα εισάγομαι	θα αποδεικνύομαι	Εξ. Μέλλοντας:	θα συλλαμβάνομαι
Στ. Μέλλοντας:	θα εισαχθώ	θα αποδειχθώ	Στ. Μέλλοντας:	θα συλληφθώ
Παρακείμενος:	έχω εισαχθεί	έχω αποδειχθεί	Παρακείμενος:	έχω συλληφθεί
Υπερσυντέλικος:	είχα εισαχθεί	είχα αποδειχθεί	Υπερσυντέλικος:	είχα συλληφθεί
Συντ. Μέλλοντας:	θα έχω εισαχθεί	θα έχω αποδειχθεί	Συντ. Μέλλοντας:	θα έχω συλληφθεί

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ

θεωρούμαι	εγγυώμαι
θεωρείσαι	εγγυάσαι
θεωρείται	εγγυάται
θεωρούμαστε	εγγυόμαστε
θεωρείτε	εγγυάστε
θεωρούνται	εγγυώνται

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

θεωρούμουν	εγγυόμουν
θεωρούσουν	εγγυόσουν
θεωρούνταν / θεωρείτο	εγγυόταν
θεωρούμαστε / θεωρούμασταν	εγγυόμαστε / εγγυόμασταν
θεωρούσατε / θεωρούσασταν	εγγυόσατε / εγγυόσασταν
θεωρούνταν	εγγυόνταν / εγγυούνταν

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

ΠΩΣ ΞΕΧΩΡΙΖΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

- ⇒ Χρησιμοποιούμε **την ενεργητική σύνταξη**, όταν θέλουμε να δώσουμε **έμφαση στο Υποκείμενο**. Τοποθετούμε τους όρους σε τέτοια σειρά ώστε να φαίνεται ότι **το Υποκείμενο κάνει κάτι**.

Στην ενεργητική σύνταξη, **το ρήμα βρίσκεται σε ενεργητική φωνή**.

Παράδειγμα: Οι εργάτες έχτισαν το σπίτι.

- ⇒ Χρησιμοποιούμε **την παθητική σύνταξη**, όταν θέλουμε να δώσουμε **έμφαση στην ενέργεια που έχει γίνει**. Τοποθετούμε τους όρους σε τέτοια σειρά, ώστε να φαίνεται ότι **το Υποκείμενο παθαίνει κάτι από κάποιον άλλο**.

Στην παθητική σύνταξη, **το ρήμα βρίσκεται σε παθητική φωνή**.

Παράδειγμα: Το σπίτι χτίστηκε από τους εργάτες.

* Η φράση «από τους εργάτες» λέγεται **ποιητικό αίτιο**.

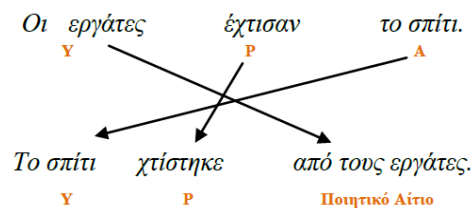
Το ποιητικό αίτιο εκφράζει το πρόσωπο ή πράγμα από το οποίο **δέχεται μια ενέργεια το υποκείμενο**.

Το ποιητικό αίτιο δηλώνεται με την πρόθεση από + αιτιατική.

Για να μετατρέψουμε την Ενεργητική σύνταξη σε Παθητική:

1. Μετατρέπουμε **το Αντικείμενο σε Υποκείμενο**.
2. Μετατρέπουμε **το ρήμα από Ενεργητική σε Παθητική φωνή**.
3. Μετατρέπουμε **το Υποκείμενο σε Ποιητικό Αίτιο**.

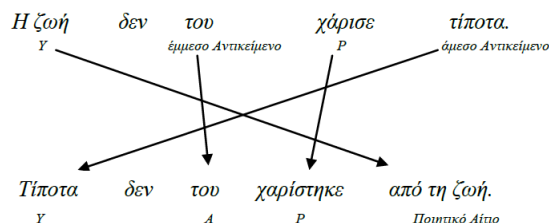
Παράδειγμα:



*Προσοχή: Αν το ρήμα είναι **δίπτωτο**, ακολουθούμε την παρακάτω διαδικασία:

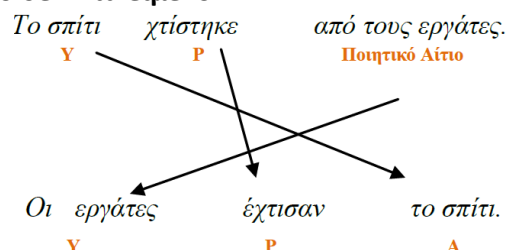
1. Μετατρέπουμε **το άμεσο Αντικείμενο σε Υποκείμενο**.
2. Μετατρέπουμε **το ρήμα από Ενεργητική σε Παθητική φωνή**.
3. Μετατρέπουμε **το Υποκείμενο σε Ποιητικό Αίτιο**.
4. **Το έμμεσο Αντικείμενο παραμένει αντικείμενο**.

Παράδειγμα:



Για να μετατρέψουμε την Παθητική σύνταξη σε Ενεργητική:

1. Μετατρέπουμε **το Ποιητικό Αίτιο σε Υποκείμενο**.
2. Μετατρέπουμε **το ρήμα από Παθητική σε Ενεργητική φωνή**.
3. Μετατρέπουμε **το Υποκείμενο σε Αντικείμενο**.



ΠΩΣ ΞΕΧΩΡΙΖΟΥΜΕ ΤΑ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΜΕΤΑΒΑΤΑ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΟ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

Πώς βρίσκουμε τους όρους της πρότασης:

Πρώτα, βρίσκουμε το ρήμα και στη συνέχεια τους υπόλοιπους όρους.

⇒ **Υποκείμενο** λέγεται εκείνο για το οποίο γίνεται λόγος στην πρόταση.

Για να βρούμε το Υποκείμενο,

ρωτάμε με το ποιος, ποια, ποιο, ποιοι, ποιες, ποια;

Το Υποκείμενο του ρήματος βρίσκεται σε πτώση Ονομαστική.

Ο μαθητής έγραψε διαγώνισμα.

Ρήμα: έγραψε

Υποκείμενο: (ποιος έγραψε;) ο μαθητής

⇒ **Αντικείμενο** λέγεται το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα στο οποίο πηγαίνει η ε-νέργεια του ρήματος.

Για να βρούμε το Αντικείμενο,

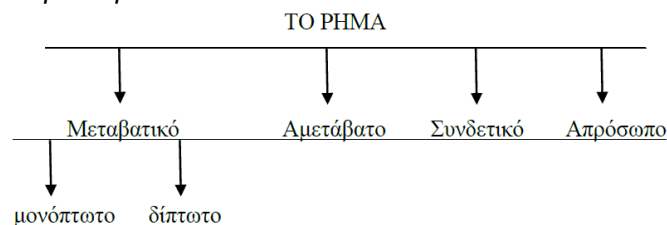
ρωτάμε με το τι, ποιον, ποια, ποιο, ποιους, ποιες, ποια;

Το Αντικείμενο του ρήματος βρίσκεται συνήθως σε πτώση Αιτιατική.

Ο μαθητής έγραψε διαγώνισμα.

Ρήμα: έγραψε

Αντικείμενο: (τι έγραψε;) διαγώνισμα



⇒ Το **ρήμα** μπορεί να είναι:

1) Μεταβατικό: το ρήμα που παίρνει ένα ή περισσότερα αντικείμενα ως α-παραίτητο συμπλήρωμα.

✓ **Μονόπτωτο** είναι το μεταβατικό ρήμα που παίρνει ένα μόνο αντικείμενο (ή περισσότερα που συνδέονται με το 'και')

Η κυρία αγόρασε μολύβια.

Y P A

Η κυρία αγόρασε μολύβια και τετράδια.

Y P A A

✓ **Δίπτωτο** είναι το μεταβατικό ρήμα που παίρνει δύο αντικείμενα (που δεν συνδέονται με το και)

Όταν το ρήμα είναι δίπτωτο, το ένα αντικείμενο είναι άμεσο και το άλλο είναι έμμεσο.

– Άμεσο είναι το αντικείμενο που βρίσκεται σε αιτιατική και απαντά στην ερώτηση «τι»;

– Έμμεσο είναι το αντικείμενο που βρίσκεται σε γενική ή είναι εμπρόθετο και απαντά στην ερώτηση «σε ποιον»;

Η κυρία αγόρασε στο γιο της μολύβια.

Y P A (έμμεσο) A (άμεσο)

Η Μαρία μου έδωσε το τετράδιο.

Y A (έμμεσο) P A (άμεσο)

2) Αμετάβατο: το ρήμα που δεν χρειάζεται αντικείμενο για να συμπληρωθεί το νόημά του.

Ο Αντρέας έφυγε.

Ο Αντρέας και η Πόπη χορεύουν.

Συνδεδημένα είναι τα ρήματα: είμαι, γίνομαι, φαίνομαι, ονομάζομαι, εμφανίζομαι, παρουσιάζομαι, διορίζομαι, λέγομαι, θεωρούμαι...

Η Κατερίνα διορίστηκε δασκάλα.

Ως απρόσωπα ρήματα χρησιμοποιούνται: **πρέπει, πρόκειται, συμφέρει, χιονίζει, βρέχει, απαγορεύεται, επιτρέπεται** και άλλα.

Πρέπει να διαβάσω.

ποιος απαγορεύεται; το κάπνισμα

ποιος απαγορεύεται; Ως Υποκείμενο θεωρούμε 'να καπνίζετε', που είναι **πρόταση**, άρα το ρήμα είναι **απρόσωπο**

Πιστεύω ότι πρέπει να προστατεύουμε το περιβάλλον, γιατί μας δίνει ζωή.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΛΟΓΟΥ

ΠΩΣ ΑΦΗΓΟΥΜΑΣΤΕ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Πρόλογος

Πού και πότε συνέβη αυτή η ιστορία.

Κυρίως Θέμα

Ποια πρόσωπα συμμετέχουν. Τι είναι σημαντικό να γνωρίζουν οι αναγνώστες για τα πρόσωπα αυτά;

Τι έγινε στην αρχή.

Τι έγινε στη συνέχεια. Ποιο γεγονός είναι σημαντικό.

Ποια είναι τα συναισθήματα των προσώπων; Πώς αλλάζουν τα συναισθήματά τους;

Τι έγινε στο τέλος;

Επίλογος

Ποιο είναι το αποτέλεσμα του γεγονότος;

Ποιο συμπέρασμα προκύπτει;

Πώς ένιωσαν τα πρόσωπα;

Ποια είναι η γνώμη μας;

* Προσέχουμε να μη χρησιμοποιούμε τη λέξη 'εγώ'.

* Η αφήγηση πρέπει να είναι γρήγορη και παραστατική. Δεν γράφουμε πολλά λόγια για θέματα που δεν σχετίζονται άμεσα με την ιστορία.

* ΠΡΟΣΟΧΗ: Οι ερωτήσεις του σχεδιαγράμματος είναι βοηθητικές προς τη ροή της έκθεσης! Δεν γράφω απλώς τις απαντήσεις.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Για να γράψω μια περίληψη:

1. Διαβάζω το κείμενο (2 φορές)
2. Διαβάζω τις παραγράφους και υπογραμμίζω τις λέξεις- κλειδιά.
3. Γράφω ένα πλαγιότιτλο για καθεμία.
4. Ενώνω τους πλαγιότιτλους.

* Μπορούμε να ξεκινήσουμε με τη φράση «Σύμφωνα με το κείμενο...» ή «Το κείμενο μιλάει για...»

* Χρησιμοποιούμε συνδετικές λέξεις.

* Δεν χρησιμοποιούμε λέξεις ίδιες με αυτές του κείμενου.

* Δεν σχολιάζουμε το κείμενο ούτε γράφουμε τη γνώμη μας.

* Η περίληψη είναι (συνήθως) μια παράγραφος

ΠΩΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΕΝΑΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ (ΓΙΑ ΟΣΑ ΕΙΔΑΜΕ, ΑΚΟΥΣΑΜΕ, ΜΑΘΑΜΕ ΚΑΙ ΑΙΣΘΑΝΘΗΚΑΜΕ)

ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΧΩΡΟ

Όταν θέλουμε να δώσουμε πληροφορίες για μια επίσκεψη που κάνα-με αναφέρουμε:

Πρόλογος

Πότε και γιατί πήγαμε εκεί; Με ποιους και πως;

Κυρίως Θέμα

Γράφουμε τη γενική εντύπωση του τόπου (η πρώτη ματιά).

Περιγραφή του τόπου με περισσότερες λεπτομέρειες. Τι μας έκανε εντύπωση;

(ΘΥΜΑΜΑΙ: η περιγραφή γίνεται από το γενικό στο συγκεκριμένο)

Τι κάναμε εκεί; Αναφέρω μερικά ενδιαφέροντα περιστατικά.

Επίλογος

Ποια είναι τα συναισθήματα μου και οι σκέψεις μου για τον τόπο αυτό;

ΠΩΣ ΠΕΙΘΟΥΜΕ ΚΑΠΟΙΟΝ, ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΩΝΤΑΣ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΛΕΜΕ

Για να στηρίξουμε την άποψή μας και να πείσουμε τους άλλους ότι είναι σωστή **χρησιμοποιούμε επιχειρήματα.**

Πολλές φορές καλούμαστε να στείλουμε μια επιστολή για να πείσουμε κάποιον σχετικά με τη άποψή μας. Σε αυτή την περίπτωση, δεν ξεχνάμε τα βασικά στοιχεία της επιστολής:

Ημερομηνία, εκφώνηση (αξιότιμε, αγαπητέ...), αποφώνηση (με εκτίμηση, φιλικά...)

Πρόλογος

Γράφουμε το θέμα και την άποψή μας σχετικά με αυτό.

Κυρίως Θέμα

Αναφέρουμε γιατί υποστηρίζουμε αυτή την άποψη. Ποια είναι τα θετικά ή τα αρνητικά της άποψής μας, τα θετικά και τα αρνητικά της αντίθετης άποψης. Αναλύουμε τα επιχειρήματά μας.

Επίλογος

Γράφουμε το γενικό συμπέρασμα της σκέψης μας.

* Χρησιμοποιώ:

- φράσεις όπως: έχω τη γνώμη ότι, η άποψή μου είναι, πιστεύω ότι, νομίζω ό-τι, θεωρώ ότι...
- αιτιολογικές προτάσεις
- φράσεις που δείχνουν τα συναισθήματά μας ή προκαλούν το συναίσθημα των άλλων.

ΠΩΣ ΕΠΙΛΕΓΟΥΜΕ ΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΑΠΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Όταν διαβάζουμε ένα ενημερωτικό κείμενο, επιλέγουμε τις βασικές πληροφορίες, που μας ενδιαφέρουν. Για παράδειγμα, αν διαβάζουμε πληροφορίες για μουσεία, μας ενδιαφέρει το όνομα του μουσείου, το περιεχόμενό του, η οδός όπου βρίσκεται, οι ώρες λειτουργίας, η τιμή εισόδου.

